

Muistio 20.2.2025

Theseus-kehittämisryhmä 2/2025

Aika: to 20.2.2025 klo 12.00–13.30

Teams

Kutsutut Uotila, Pekka, Amkit -konsortio, pj.
Klinga-Hyöty, Eeva, Haaga-Helia
Koistinen, Minna, Oamk/Oulun yliopiston kirjasto
Lahtinen, Hanna, Laurea, lomalla
Marjamaa, Minna, Laurea, siht.
Nyqvist, Antti, Haaga-Helia
Tolonen, Tiina, Oamk/Oulun yliopiston kirjasto

1. Kokouksen avaaminen

Hyväksyttiin asialista ja sihteeriksi valittiin Minna Marjamaa.

2. Edellisen kokouksen muistio ja asioiden eteneminen

Vuoden 2025 edistettävät asiat:

- PAS-asian eteneminen
- HTK-loukkausten merkitseminen ont-julkaisuarkistoaineistoon, yhteisten käytäntöjen luominen. Asian eri puolia on selvitetty edellisvuonna, Mira esitellyt asiaa Arenessa. Työtä jatketaan.
- Open Access-merkinnät metadatatassa
- Julkaisuarkistoaineistojen tiedonlouhinta / tekoäly. Tästä tullut kysymyksiä, ohjeistus käyttöehdoissa olisi hyvä, mutta käytännöt ja laintulkinnat eivät ole uudessa asiassa vakiintuneet.
- Theseus-toimisto-spostilistan ajoittaiset ongelmat jatkuvat, lähettäjien sposti osoitteet putoavat pois, jolloin viesteihin on hankala vastata.
- Julkaisuarkistojärjestelmän päivitys DSpace7 DSpace 8:aan
 - valmistelu ja testailu
- Kansalliskirjaston kanssa pidettävät laatupalaverit

- Theseus-webinaarin järjestäminen
- EBSCO-haravointi
- Eduunin workspace-tilan käyttö, erityisesti käyttöoikeuksien jakaminen
- Saavutettaisuusasiat muiden julkaisujen kuin ontien osalta

Päätös: Seurataan jatkossa edellä mainittuja asioita ja niiden etenemistä.

3. Työjärjestysasioita – asioiden nostaminen esityslistalle

Päätös: Pekka tekee asialistat, vie eDuuniin pohjan. Muut päivittävät ajankohtaiset asiat asialistaan.

4. PAS-työpaja keväällä 2025 – tilannepäivitys

Edellisessä kokouksessa sovittu seuraavaa:

Opinnäytetöiden pitkäaikaissäilytys -työpaja järjestetään 16.4. klo 12–16. Mukana Theseuksen (ammattikorkeakoulujen), Kansallisarkiston, Kansalliskirjaston ja CSC:n edustajat. Työpajan sisältöä suunniteltiin yhdessä Kansalliskirjaston kanssa viime syksynä. Työpajan tavoitteena on selvittää ja tarkentaa mukana olevien tahojen tilannetta PAS-ratkaisujen käyttöönotossa ja tarjoamisessa ulkopuolisille palvelunkäyttäjille, sekä peilata näitä ammattikorkeakoulujen tarpeeseen ja Theseukseen. Vielä ei ole sovittu tarkemmin ohjelmasta.

Pekka on ollut yhteydessä asiasta Areneen ja AAPA-verkostoon, AAPAsta olisi tulossa edustus työpajaan. Laureassa myös välitetty kutsu IT:lle. Tavoitteena laajentaa asiantuntijapohjaa PAS-asiassa amkeissa, arkistolaki on uudistumassa.

PAS-tallennuksen kolme tai neljä linjaa:

1. Kansalliskirjaston linja: kulttuuriperintölain mukaisesti ONTit MARCiin, kulttuuriperintölain ongelmana se, ettei se kulttuuriperintölaki välttämättä mahdollista kaikkien töiden siirtoa PASiin
2. Kansallisarkiston linja: opinnäytetyöt Kansallisarkiston kautta heidän sähköisiin järjestelmiinsä
3. CSC:n linja: suoraan CSC:lle rakennetaan putki
4. Ammattikorkeakoululla oma pitkäaikaissäilytysratkaisu.

Päätös: Odotetaan, että Jyrki Ilva tekee esityksen työpajan sisällöstä.

5. EBSCOn tiedustelu EDS-haravoinnista – tilannepäivitys

Pekka ollut yhteydessä teemasta Jyrki Ilvaan ja pyytänyt, että Kansalliskirjaston lakimies selvittäisi asiaa. Voisiko teemasta järjestää tapaamisen EBSCOn kanssa ja keskustella siitä, mitä aineistoja he ovat haravoimassa.

Päätös: Eeva on EBSCoon yhteydessä ja selvittää asiaa. Kutsutaan EBSCOn edustaja 20.3. klo 12–14 Theseus-keryyn.

6. HTK-loukkausten merkitseminen ONT-julkaisuarkistoaineistoon, yhteisten käytäntöjen luominen – tilannepäivitys

Miran mukaan tätä ei saatu valmiiksi vuonna 2024. Koulutusverkoston puheenjohtaja on Pekka Risku JAMKista.

Teemaan liittyy seuraavia näkökulmia:

- Tiedonhakijan näkökulma:
Halutaanko että tiedonhakijalla on tieto loukkauksesta jo tietoa hakiessaan?
Luotettavan tiedon välitys
- Organisaation näkökulma: Halutaanko että HTK-loukkaukset ovat haettavissa hakukoneella? Onko tarpeen? Miksi? Parantaako julkisuus opinnäytetöiden laatua ja läpinäkyvyyttä isossa kuvassa? Onko julkisuus ainoa painava keino jälkikäteen rankaista loukkauksesta? Onko rankaisu tarpeen? Jos yllämainittua halutaan, merkintä voi olla tiivistelmässä ja/tai lisätietoja-kentässä. Jos ei haluta, riittää merkintä opinnäytetyössä asiasta.
- Opinnäytetyön tekijän näkökulma
 - Kun olemme tulkinneet julkisuuslakia ja perustuslakia niin, että metatiedot on oltava kenen tahansa löydettävissä netistä eikä poistoja ole suunniteltu tehtävän Theseukseen. Onko tarkoituksenmukaista, että tieto löytyy Googlella hamaan tappiin ihmisen nimellä haettaessa? Onko tämä tieto julkisuuslain velvoittama antaa kenelle tahansa suoraan netissä?
 - Mitä kaikkea voi olettaa sisällytettäväksi julkisesti löydettäväksi Theseukseen Googlella opinnäytetyöhön liittyen? Esim. työn arvosanan saa korkeakoulusta pyytämällä, mutta se ei ole suoraan löydettävissä Googlella Theseuksesta.
- Organisaation näkökulma:
 - Onko tarkoituksenmukaista ja opiskelijan oikeusturvan mukaista, että kaikki amkien plagioidut työt on haettavissa Theseuksesta yhdellä haulla? Tulisiko tämä tieto pikemminkin löytyä korkeakoulun sisältä?
 - Myöskään plagioituja artikkeleita ei kansainvälisiin tietokantoihin merkitä plagioitu-merkinnällä vaan ne poistetaan sieltä.
 - Onko plagiointi vain opiskelijan virhe – vai onko tässä myös useampi taho, joiden ohjaus ja kontrolli on korkeakoulussa pettänyt?

- Kuinka pitkään korkeakoulu voi aloittaa plagiointitutkimuksen opiskelijoiden töistä? Vanhojen töiden tarkastelu tästä näkökulmasta on aika epäreilua, koska tutkimusetiikan vaatimukset ovat vuosien myötä muuttuneet aika lailla, esim. somen tutkimusetiikan suhteen.
- laajempi kysymys: Mitä tietoja ihmisen rikkomuksista ja epäonnistumisista tulisi olla saatavilla verkosta tämän nimellä? Esim. tieto ylinopeudesta tai luottotietojen menetyksestä tai työttömyydestä.

7. Arenen opinnäytetyön eettiset ohjeet -päivitys

Arenen opinnäytetyön eettiset ohjeet on päivitetty. Ohjeissa oli muutamia epäselviä kohtia, joihin toivotaan muutosta.

Päätökset: Näistä voi lähettää Minnalle viestiä, Minna voi välittää Seliinalle.

8. OA-merkinnät ja Theseuksen metadata – aloitetaan käsittely

Tästä 19.2. lähetetty sähköpostia Reeta Kuuskoskelle ja Finna-toimistolle ja ehdotettu asian selvittämistä Julku-ryhmässä sekä Finna-toimistossa sekä ehdotettu tapaamista.

Julkaisuarkistojen metadatasuosituksessa on OpenAiren suosituksista poimittu kenttä `dc.rights.accesslevel`, joka mahdollistaa julkaisun open access -statuksen ilmaisemisen:

<https://www.kiwi.fi/display/Julkaisuarkistopalvelut/dc.rights.accesslevel>

Theseuksessa tämä kenttä ei ole näköjään tällä hetkellä käytössä, mutta tämä voidaan ehkä taannehtivasti muokata DSpace-päivityksen jälkeen.

Päätökset: Julkun kokous on 25.3. – teema otetaan sinne käsittelyyn.

9. Eduunin workspace-tilan käyttö, erityisesti käyttöoikeuksien jakaminen -aloitetaan käsittely

EDuunissa ei voi antaa enää samalla tavoin oikeuksia yksittäiseen dokumenttiin vaan oikeudet annetaan koko työalueelle. Oikeuksia voi pyytää Sinikka Luokkaselta.

10. Theseus-webinaari

Järjestetäänkö Theseus-webinaari, kuten oli listattu tavoitteisiin?

Theseus-käsittelijöiden webinaari: kertaus Theseus-toimintamalleista, mitä töistä tulee tarkistaa ja mihin asiat vaikuttavat. Etukäteen voisi pyytää esittämään kysymyksiä. Theseus-syöttölomakkeen muutokset. Ajankohdaksi elokuu tai

syyskuu.

Yksi aihe voisi olla Theseus & Avoin TKIO -verkoston yhteinen webinaari teemasta: **Opinnäytetyöt ja tutkimusetiikka + aineistohallinta** (puhujiksi ehkä Seliina, Soile Juujärvi, tai Susanna Näreho)

- Arenen opinnäytetyön eettisten suositusten päivitys ja AVOTT opinnäytetyölinjaus, mikä muuttui ja mitä tarkoittaa käytännössä (Esim. Susanna N. tai vaikka Seliina)
- Opinnäytetyön tutkimusetiikan kipukohtia (vaikka Soile Juujärvi Laureasta)
- Pidetäänkö vai jätetäänkö välistä?

Päätökset: Järjestetään Theseus-käsittelijöiden webinaari elo-syyskuulle.

11. Kyselyn teko – onko tarpeen?

Kysymyksiä: onko tullut palautetta opiskelijoilta ja henkilökunnalta, onko palvelu teknisesti toimiva. Mietitään jatkossa erityisesti DSpace-päivityksen näkökulmasta. Toiveita toiminnallisuuksista ja ideoita. Kohderyhmänä Theseus-käsittelijät. Mitä teemoja Theseuksen käytöstä ja tiedonlouhinnasta kentällä on?

Päätökset: Tehdään kevyt kysely

12. Arenen julkaisut Theseuksessa

AMKIT-johtoryhmässä käsiteltiin Arenen oman julkaisukokoelman tekoa Theseukseen. Päädyttiin siihen, ettei ainakaan toistaiseksi lähdetä Arenelle rakentamaan omaa kokoelmaa Theseukseen.

13. Tiedotusasioita

Perjantaina Laureassa pidettiin kokous, jossa käsiteltiin uutta ilmiötä. Lupasin kysyä Theseus-keryssä, mitä mieltä tästä ollaan kansallisella tasolla.

Laureassa on päätetty ottaa käyttöön uusi opinnäytetyön tekemisen tapa: opinnäytetyötä näyttönä. Ensimmäinen tapaus ollaan juuri hyväksymässä. Siinä täydennyskoulutuksen opinnäytetyö hyväksytään Laurean opinnäytetyöksi, mutta ei hyväksilukuna vaan näyttönä. Tällöin näyttöä varten täytyy tehdä jonkin verran muutakin työtä kuin esitellä tehty opinnäytetyö.

Sovittiin, että näytön kokonaisuus tallennetaan seuraavasti Theseukseen:

- Laurean kansilehti
- kuvaus näytöstä
- aiemmin tehty opinnäytetyö

Herättääkö tämä teissä ajatuksia? Onko teillä tehty aikaisemmin vastaavaa – tai hyväksilukuja? Toimintatavasta tehdään myöhemmin artikkeli.

Kysymys Tamkista:

Meillä tuli vastaan eilen erikoinen tapaus, ja haluaisin kysyä onko teillä asiaan kommenttia tai kannanottoa. Opiskelija tallensi Theseukseen kaksi eri työtä samasta tutkinnosta. Arvosanan hän on saanut molempien töiden yhteispanoksesta, eli ne molemmat ovat vaikuttaneet arvosanaan. Kuulemma yksi työ ei olisi ollut riittävä. Toinen työ on julkinen ja tallennettu avoimeen Theseukseen, toinen on tarkoitettu lähinnä työn tilaajalle ja on tallennettu käyttörajattuun kokoelmaan. Mielestäni Theseuksessa pitäisi olla yksi työ/opiskelija/tutkinto. Mitä mieltä te olette? Tässä tapauksessa olisi mielestäni voinut toimia niin, että tilaajalle menevä osa olisi ollut varsinaisen työn erillinen liite, ja koko työ olisi tallennettu käyttörajattuun kokoelmaan.

Kysyin asiaa TAMKin opinnäytetyöprosessista vastaavilta, ja sain vähän ristiriitaiset vastaukset. Nyt kiinnostaisi kuulla mitä mieltä te tästä olette. Tai onko asialla edes mitään väliä.

Päätökset: Periaatteena yleisesti se, että yhteen tutkintoon opiskelija voi tehdä yhden opinnäytetyön ja jos on liitteitä, ne kannattaa tallentaa samaan tietueeseen.

14. Muita mahdollisia asioita

Aloitus AMKIT-konsortion toimintakertomuksen Theseus-lukua varten löytyy täältä:

[Theseus_2024.docx](#)

Saa muokata vapaasti. Teksti on koottu muistioista.

15. Seuraava palaveri

20.3. klo 12–14 Theseus-keryyn otetaan HTK-loukkaus-asia sekä EBSCO-vierailu mahdollisesti. Seuraavaan kokoukseen toivotaan myös Theseus-rinnakkaistallennusta ja tekoälyn käyttöä.

16. Kokouksen päättäminen

Kokous päätettiin klo 13.30.